Dicționarul FOLCLORIȘTILOR

Dicționarul folcloriștilor

Dicționarul folcloriștilor

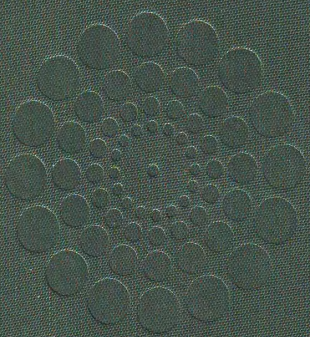

Dicționarul FOLCLORIȘTILOR

Folclorul literar românesc

IORDAN DATCU S.C. STROESCU

Dicționarul FOLCLORIȘTILOR

Folclorul literar românesc

Cu o prefață de
OVIDIU BÎRLEA

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ
BUCUREȘTI 1979

în 1955, în com. Cufoaia (jud. Maramureș), conține cîntece de înstrăinare, de cătănie și meditații pe tema norocului. *Folclor din Bihor*, Poezii populare (Oradea, CCP a jud. Bihor, 1969, 349 p.) este o col. realizată cu ajutorul a încă opt culegători, conținînd « frînturi » din folc. bihorean — lirică, epică versificată și poezia obiceiurilor tradiționale din com. Binișele, Budureasa, Bulz, Chersig, Giriș, Lupoaia, Meziad, Mierlău, Săbădagiu Mic ș.a.—, notate în anii 1956—1967 cu preocuparea de a reține doar producțiile specifice zonei cercetate.

Alte op.: *Contribuții la cunoașterea unui vechi motiv folcloric românesc*, în *SUB-B, s. Phil.*, Fasc. 1, Cluj, 1958, p. 81—87; *Plugușorul în Transilvania*, în *RF*, Buc., an. V, nr. 1—2, 1960, p. 114—131; *Folclorul literar al « Tribunei »*, în vol. *SILF*, Buc., EARPR, 1964, p. 107—162; *Contribuții la studiul jocurilor de priveghi din zona Văii Gurghiului*, în *REF*, Buc., an. XIII, nr. 2, 1968, p. 131—141; *Folclorul și unirea Transilvaniei cu România*, in *SUB-B, s. Phil.*, Fasc. 2, Cluj, 1968, p. 13—21; *Cu privire la influența baladei populare sud-dunărene asupra baladei populare românești*, în *RSAS*, p. 493—501; *La question de l'héritage latin dans le folklore roumain*, în *DR*, Freiburg-München, 1, 1973, p. 263—269; *Le bilinguisme folklorique*, în *Etnološkog pregleda*, br. 11, Beograd, 1973, p. 13—19; *Înnoiri și sensuri în folclorul actual*, în *S, Cluj*-Napoca, an. XXV, nr. 4, apr. 1974, p. 20—21; *Die rumänische folklore im europäischen kontext* (în colab. cu S. Săteanu), în *Zeitschrift für Balkanologie*, München, Jahrgang XI, Heft 1, 1975, p. 71—83; *Das motiv der « geplünderten sennhütte » und die folklore in Maramureș*, în *DR*, Freiburg/München, 3, 1975—1976, p. 277—288; *O colecție inedită de folclor într-un manuscris din Orșova (jud. Mureș)* (în colab. cu Ion Cuceu), în *Marisia*, Studii și materiale, Arheologie, istorie, etnografie, Tîrgu Mureș, CCES al jud. Mureș, Muzeul județean Mureș, 1976, VI, p. 623—657.

Bibl. ref.: Nicolae Bot, *«Folclor din Bihor»*, în *S*, Cluj, an. XX, nr. 11, nov. 1969, p. 118—119; I. Cuceu, *«Folclor din Bihor»*, în *Trib.* Cluj, an. XIII, nr. 50, 11 dec. 1969, p. 6; I. Taloș, *«Folclor din Bihor»*, în *JV*, Freiburg, 1970, p. 199—200; I. Cuceu, *Dumitru Pop: « Folcloristica Maramureșului »*, în *Maramureș*, supliment al ziarului *Pentru socialism*, Baia Mare, dec. 1970, p. 15; Vasile Savr, *Dumitru Pop: « Folcloristica Maramureșului »*, în *Echinox*, Cluj, an. III, nr. 4, 1971, p. 8; I. Șeuleanu, *Dumitru Pop: « Folcloristica Maramureșului »*, în *Trib.*, Cluj, an. XV, nr. 4, 28 ian. 1971, p. 11; Ovidiu Bîrlea, *Dumitru Pop: « Folcloristica Maramureșului »*, în *O*, Tim., an. XXII, nr. 2, febr. 1971, p. 86—87; V. Adăscăliței, *Dumitru Pop: « Folcloristica Maramureșului »*, în *CL*, Iași, an. II, nr. 5, mai 1971, p. 104—105. **(I.D.)**

POP Mihai, n. 18 nov. 1907, Glod, jud. Maramureș. St. univ de lt. și filoz. la Buc. (1925—1929); st. de specializare în slavistică (1929—1934) la Praga, Bonn, Varșovia; dr. în fil. al Univ. din Bratislava cu o teză despre cuvintele compuse de origine sl. în lb. rom. (în ms.); dr. doc. în științe filologice al Univ. din Buc. Asist. univ. (1936—1939) la catedra de lit. rom. a Univ. din Buc., condusă de D. Caracostea*; m. al grupului de cercetări sociologice al Inst. social rom. (1929—1936); cercetător științific (1948—1965); director al IEF din Buc. (1965—1975); conf. (1957—1962) și prof. de folc. (1962—1975)

la Fac. de lb. și lit. rom. a Univ. din Buc.; șef al catedrei de lit. rom. veche și folc. de la aceeași Fac. (1968—1972). Preș. al Soc. internaționale de etnol. și folc. (1971); m. al Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences, din Stanford (S.U.A.); m. al Acad. americane de științe sociale; m. coresp. al Soc. austriace de antropologie; m. în comitetul executiv al Soc. internaționale de semiotică; m. în consiliul științific al Soc. internaționale pentru cercetarea narațiunilor pop.; m. în consiliul științific al Comitetului de lingv. și semiotică din Urbino. Laureat al premiului internațional « I. G. Herder » (1967). Red.-șef al *Revistei de folclor* (din 1956), apoi red. responsabil al *Revistei de etnografie și folclor*; colab. și la *Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae* (R.P.U.), *Dacoromania* (R.F.G.), *Deutsches jahrbuch für Volkskunde* (R.D.G.), *Fabula* (R.D.G.), *Folclor literar*, *Laografia* (Atena), *Lidová tradice* (Praga), *Luceafărul*, *Orizont*, *Romanoslavica*, *Secolul 20*, *Semiotica* (Franța), *Schweiz — Archiv für Volkskunde* (Elveția), *Uomo & Cultura* (Italia), *Viața românească* ș.a.

În activitatea lui **P.** predomină latura de îndrumare și orientare a cercetătorilor de folc. Prima dată își exprimă opiniile în această direcție în *Problemele și perspectivele folcloristicii noastre* (în *RF*, Buc., an. I, nr. 1—2, 1956, p. 9—35), semnalînd absența unor lucrări « de mare cuprindere cu care folcloristica noastră a rămas în urma folcloristicii multor popoare, corpusul folclorului românesc, catalogul tematic, catalogul și bibliografia și atlasul folcloric ». Lucrările menționate, incluse în obligațiile științifice ale IEF, sînt încă așteptate, după mai bine de 2 decenii de la apariția « programului » amintit. Semnează un nr. însemnat de art. și interviuri și o seamă de pref. și postfețe la diferite clg., în aproape toate dezbătînd situația actuală a folc. Cîteva art. programatice (*Perspective în cercetarea poetică a folclorului*, în vol. *Studii de poetică și stilistică*, Buc., EPL, 1966, p. 41—47; *Caracterul formalizat al creațiilor orale*, în *Secolul 20*, Buc., an. IX, nr. 5, p. 155—161; *Metode noi în cercetarea structurii basmelor*, în *FL*, Tim., I, 1967, p. 5—11) punctează problemele studierii structurale a folc., orientînd cercetarea spre alcătuirea unei « gramatici » a lit. orale, pe baza lingv. structuraliste, a teoriei comunicațiilor, teoriei modelelor și semioticii. Programul cuprinde analiza codului lit. pop. orale, a mijloacelor expresive ca: « forme stereotipe, locuri comune, versuri și strofe călătoare, epitete ce revin identic în situații deosebite, invocații, versuri de început și refrene, formule de început și de sfîrșit în basme », urmărind descifrarea sistemului de semne propriu lit. orale, mijloacele ei de modelare, structurile ei compoziționale. *Îndreptar pentru culegerea folclorului* (Buc., CSCA, CCCP, 1967, 112 p.) este destinat amatorilor. Al doilea

st., adresat acelorași cititori, *Obiceiuri tradiționale românești* (Buc., CCES, ICED, 1976, 192 p.), încearcă să surprindă, din perspectiva metodologiei mai sus amintite, sistemul obiceiurilor calendaristice și ale vieții de familie, în procesul lui evolutiv. Complexitatea obiceiurilor nu este examinată din perspectiva ist. religiilor ori din aceea a psihanalizei, ci de pe pozițiile antropologiei culturale. În consecință, **P.** nu reduce obiceiurile la arhetipuri și nu le raportează la riturile primare, la gîndirea prelogică. Recunoscînd ca o trăsătură definitorie a obiceiurilor evoluția, **P.** relevă fenomenul de deritualizare, de desacralizare, schimbările ce au avut loc la nivelul repertoriului, al structurii poetice și al stilului de desfășurare, observînd că unele obiceiuri stăruie în actualitate prin aspectul ludic, spectacular, altele persistă doar ca imagini poetice, iar altele devin sărbători pop. Autorul semnalează atît fenomene regresive cît și fenomene latente și pe cale de dispariție. Ultimul cap. semnalează pericolul de a vedea în obiceiuri numai pitorescul și spectaculosul, nu și fondul lor cultural-istoric, « valențele adînci umane pe care le încifrează ». *Folclor literar românesc* (Buc., EDP, 1976, 368 p., în colab. cu Pavel Ruxăndoiu*) este sinteza unui curs ținut de autori la Univ. din Buc., în care se repetă dezideratele metodologice ale lui **P.** din art. mai sus amintite. Textul folcloric este încadrat în « faptul folcloric global », iar demersul critic nu se face de pe pozițiile rigide ale esteticii « frumosului funcțional »: « Nu vom refuza specificitatea substanțială a valorilor estetice ale folclorului, statutul lor diferențiat față de creația cultă, deosebirea de gust pe care o manifestă receptivitatea mediilor folclorice față de mediile cărturărești. Această specificitate nu obligă însă la considerarea a două estetici distincte, și, mai ales, ierarhizabile. Preocuparea pentru fond în detrimentul formei nu este neapărat marca unei alte estetici funcționale, a folclorului față de creația cultă. Nici nu poate fi absolutizat, dealtfel, acest principiu, la nivelul artei populare.» Remarcabile analizele la *Miorița* și *Meșterul Manole*.

Alte op.: *Dîmbovnicul, o plasă din județul Argeș* (în colab. cu A. Golopenția), în *Sociologie românească*, Buc., an. IV nr. 7—12, iul.—dec. 1942, 85 p. + 12 f. + 1 pl.; *Flori alese din poezia populară*, Ed. îngr. de Ioan Șerb, pref. de ~, Buc., ESPLA, col. BPT, nr. 49, 1960, LIV + 498 p.; Ion Socol, *Cîntecele țării, Prelucrări din folclorul poetic contemporan*, Cuvînt înainte de ~, Buc., EPL, 1962, 255 p.; *Caractères nationaux et historiques dans le style des contes populaires*, International congress for folk-narrative research in Athens (4.9—6.9 1964), Athens, 1965, p. 381—390; *Eminescu și folclorul*, în *Studii eminesciene*,

Buc., EPL, 1965, p. 199—210; *Die Masken im rumänischen Brauchtum*, în *Schweiz — Archiv für Volkskunde*, Basel, 63, Jahrgang (1967), Heft 3—4, p. 161—167 + 63 pl.; *Aspects actuels des recherches sur la structure des contes*, în *Fabula* (R.D.G.), 9 Band, Heft 1—3, 1967, p. 70—77; *Mitul marii treceri*, în *FL*, Tim., II, 1968, p. 79—90; *Corpusul folclorului românesc*, în *REF*, Buc., tom. 14, nr. 3, 1969, p. 169—177; *La struttura della ballata rumena «Miorița»*, în *Uomo & Cultura*, Palermo, anno III, nr. 5/6, 1970, p. 67—75; *Le fait folklorique, acte de communication*, în *Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae*, Bud., tom. 19, 1970, p. 319—323; *Folclor din Țara Loviștei (Boișoara)*, Lucrare realizată în colab. cu un colectiv al IEF, condus de prof. dr. doc. ~, CJCA — Vîlcea, CCP a jud. Vîlcea, 1970, 207 p.; *Un thème akritique dans la poésie epique roumaine*, în *Actes du Premier Congrès international des études balkaniques et sud-est européennes*, Sofia, 1971, p. 663—671; *Le chant de colportage dans le folklore roumain*, în *Lidová tradice*, Praga, 1971, p. 189—197; *L'incantation-narration, mythe, rite*, în *Festschrift für Robert Wildhaber, zum 70*, Geburstag am 3 August 1972, p. 541—550; *The Educational Role of Folk Culture Language*, în *Festschrift Matthias Zender*, Bonn, 1972, p. 823—828; *Genuine Romanische Elemente in der Rumänischer Volkstradition*, în *DR*, Freiburg-München, 1973, 1, p. 255—262; Romulus Vuia, *Studii de etnografie și folclor*, Ed. îngr. de ~ și Ioan Șerb, Pref. de ~, Bibl. comentată de Ioan Șerb, Buc., Minerva, 1975, XXV + 419 p.
Bibl. ref.: Gh. Vrabie, *Folcloristica română*, Buc., EPL, 1968, p. 395, 396, 409, 411, 417, 419, 420, 421; Ion Vlăduțiu, *Etnografia românească*, Buc., EȘ, 1973, p. 49, 394, 395, 398, 406, 426; Romulus Vulcănescu, *Etnologia* — Gh. Vrabie, *Folcloristica*, Buc., EARSR, 1975, p. 92, 93, 165—169; N. Constantinescu, ~ *și Pavel Ruxăndoiu: «Folclor literar românesc»*, în *RL*, Buc., an IX, nr. 34, 19 aug. 1976, p. 9. **(I.D.)**

POP-RETEGANUL Ion, n. 10 iun. 1853, Reteag, jud. Cluj — m. 3 apr. 1905, Reteag, jud. Cluj. Șc. pr. în loc. natală; st. s. la Năsăud (din 1864); st. «preparandale» la Gherla și Deva (1870—1873), cu examen de «calificațiune» în 1873. Înv. (1873—1892) în loc. Orlat (jud. Sibiu), Vîlcelele Rele și Baru Mare (ambele în jud. Hunedoara), Lisa (jud. Brașov), Boutari (jud. Caraș-Severin), Bucium-Șasa și Sîncel (ambele în jud. Alba), Rodna Veche (jud. Bistrița-Năsăud); al II-lea secretar al ASTRA — Sibiu (1894—1895). Red. la rev. *Deșteptarea*, *Revista ilustrată* și, între 1899—1900, la *Tribuna*; colab. și la *Amicul familiei*, *Biblioteca familiei*, *Cărțile săteanului român*, *Contemporanul*, *Convorbiri pedagogice*, *Familia*, *Fîntîna Blanduziei*, *Foaia ilustrată*, *Gazeta poporului*, *Gazeta Transilvaniei*, *Gutinul*, *Lumina*, *Noua bibliotecă română*, *Noul călindar de casă*, *Opinca*, *Revista politică*, *România liberă*, *Siedetoarea*, *Telegraful român*, *Timișana* ș.a.

«Învățător cu școală și lectură puțină [...], dar tenace în crezul generației lui de a ridica țărănimea transilvăneană la o altă stare, potrivită cu originea ei romană și cu calitățile cu care s-a dovedit înzestrată» (*IFR*, p. 285), **P.-R.** culege folc., direct sau prin intermediari înv. și țărani știutori de carte, îndeosebi din

Peteanu A. 146
Petică Ştefan 239
Petöfi Sándor 47
Petra-Petrescu Horia 82, 179, 359
Petra-Petrescu Nicolae *343*
Petrarca Francesco 226
Petraşcu Nicolae 454
Petre Efesiul 325
Petrescu N. 113
Petrescu-Cruşoveanu Vangheliu V. 22, 275, *344*
Petroveanu Antonie Pantaleon (v. Pann Anton)
Petrovici Emil 335, *344—346*, 362, 369, 433
Petrovici Ion 267
Petrovici-Bocăluţ Vichente 342
Petsch R. 375
P. Gr. (v. Paraschivescu Grigore)
Philippide Alexandru 137, 161, 441
Philippide Alexandru A. 45, 281
Picot Auguste Émile 20, 105, 213, 244, 272, *346—347*, 386
Pienescu G. 4, 477
Pietraru Ion 377
Pillat Dinu 137
Pillat Ion 175, 327, *347*
Piru Alexandru 25, 45, 93, 152, 227
Pisani Timoleon 180
Pitiş George I. 78, 134, 225, 296, *347—348*
Pitré 415
Pîslaru C. 13
Pleş Anuţa 335
Pleş Ileana 475
Pletos Gheorghe 13
Plutarh (Plutarchos) 10
Pod Persa 342
Podariu Teodor 14, 463
Podeanu V. 49
Poghirc Cicerone 225
Polívka J. 375
Pompiliu Miron 103, 132, 187, 188, 225, 275, 304, *348—349*, 395, 435, 474
Pop A. 211
Pop Augustin Z. N. 254, 257
Pop Dariu 235
Pop Dumitru 25, 39, 55, 64, 88, 91, 137, 141, 150, 155, 157, 166, 176, 191, 297, 299, 330, *350—351*, 365, 396, 401, 417, 435, 450, 475
Pop E. 328
Pop Elie 13
Pop Gr. T. 169
Pop Mihai 8, 23, 25, 26, 68, 93, 130, 137, 140, 156, 166, 189, 281, *351—354*, 370, 380, 381, 416, 449
Pop Sever 136, 420
Pop Simion 475
Pop Ştefan 433
Pop Vasile 118, *463*, 475
Popa Dumitru Radu 376
Popa Mircea 132, 133, 365, 473, 474
Popa Silvia 25
Popa V. Al. 13
Popa V. Gh. 38
Popea Ion 72
Popescu Alexandru 470
Popescu Aurelian I. 305, *357—358*, 474
Popescu C. M. 135, 136, 194
Popescu Filofteia 367
Popescu G. 216
Popescu Gheorghe 255
Popescu Ioan 11, 42
Popescu Ion Apostol 25, 40, 45, 68, 157, 176, 189, 288, 357, *358—359*, 470
Popescu Ion N. 8, 13, 58, 179, 324, *359*
Popescu Magdalena 475
Popescu Nedea (v. Popescu Nicolae D.)
Popescu Nicolae D. 117, 270, 288, *359—360*
Popescu Porfiriu 388
Popescu-Ciocănel Gheorghe 338, *360—361*, 380, 430, 456
Popescu-Policlet I. C. 101
Popescu-Segarcea Stelian *361*
Popescu Teiuşan Ilie 312
Popescu-Telega Alexandru 166
Popiţi Grigore 130

Lot 27